

**Боцян Т.В., к.е.н., доцент,
доцент кафедри економіки, менеджменту і маркетингу
Житомирський державний університет ім. Івана Франка**

ВИЗНАЧЕННЯ СУТТЄВОСТІ ІНФОРМАЦІЇ В ІНТЕГРОВАНІЙ ЗВІТНОСТІ

Суттєвість є досить непростюю обліковою категорією. Згідно листа Міністерства фінансів [3] – це характеристики облікової інформації, які визначають її здатність впливати на рішення користувачів фінансової звітності; а суттєвою визнається інформація, відсутність якої в фінансовому звіті і примітках до нього може вплинути на рішення його користувачів. Ознаками суттєвості облікової інформації є її кількісні та якісні характеристики, важливі для користувачів такої інформації.

Аналіз суттєвості інформації в інтегрованій звітності корпоративних підприємств проводився в роботах К. Безверхого [1] та В. Макаренка [2].

На жаль, критерії визначення суттєвості інформації визначені законодавством для фінансової звітності, проте для інтегрованої звітності вони відсутні. Ця проблема долається наявністю поняття «поріг суттєвості», під яким розуміють абсолютну або відносну величину, що є кількісною ознакою суттєвості облікової інформації, тобто кількісною оцінкою такого порогу [3]. Законодавство прямо вказує на той факт, що «суттєвість» інформації, це показник виражений в грошових одиницях або відсотках, нижче якого інформація є несуттєвою для потенційних користувачів, а вище якого – корисною. Нами акцентовано увагу саме на грошових одиницях та відсотках, як вимірниках суттєвості, оскільки саме ці вимірники відображають абсолютні та відносні величини і використовуються в бухгалтерському обліку. Беззаперечно, в обліку використовуються і інші абсолютні вимірники: натуральні і трудові, проте в звітності вони узагальнюються в єдиному грошовому вимірнику. Що стосується відсотків, то порівняно з іншими відносними величинами, вони є легшими для розуміння та розрахунку і, як наслідок, використовуються найчастіше.

Суб'єктами визначення суттєвості облікової інформації, в тому числі в інтегрованій звітності, є органи, які уповноважені за регулювання питань бухгалтерського обліку і фінансової звітності, та/або керівництво підприємства. При цьому суттєвість окремих господарських операцій та об'єктів обліку визначається керівництвом підприємства. Проте керівництво зацікавлене в формуванні того або іншого образу підприємства в очах користувачів. І в процесі відображення інформації в інтегрованій звітності саме суттєвість, як елемент професійного судження бухгалтера, дозволяє розкривати та подавати інформацію в необхідній для керівництва спосіб. Такі суб'єктивні судження, що ґрунтуються на створенні певного образу підприємства в очах потенційних користувачів фінансової звітності можуть призводити до недобросовісних дій. В МСА 240 «Обов'язки аудитора щодо недобросовісних дій при проведенні аудиту фінансової звітності», в пункті «Інше» приведені приклади обставин, які вказують на можливість недобросовісних дій і згадується, крім іншого, облікова політика, як одна з таких умов, якщо вона розходиться з галузевими нормами. Оскільки галузевих норм в Україні немає, то облікова політика знаходиться в сфері можливої реалізації недобросовісних дій. Як наслідок суттєвість інформації, що регулюється обліковою політикою, впливає на рішення користувачів інформації в певний, заздалегідь визначений керівництвом спосіб.

Основна відповідальність, згідно МСА 240, за запобігання і виявлення недобросовісних дій щодо складання звітності покладається на осіб, що відповідають за корпоративне управління. Така відповідальність передбачає створення культури чесності та етичної поведінки, яка може підтримуватися наглядом з боку цих осіб. Видом такого нагляду може бути розроблений механізм визначення рівня суттєвості стосовно статей інтегрованої звітності.

Прийняття правильного рішення – це вибір дії, що ґрунтується на відхиленні одних гіпотез на користь інших, за умов наявності необхідної інформації. Позначивши можливі рішення через H_0 (нульова гіпотеза) та H_1 (альтернативна гіпотеза), можемо вказати, що прийняття рішень в умовах невизначеності супроводжується помилками.

1. Помилка 1-го роду - це помилка відхилення нульової гіпотези, тоді як вона правильна. Рівень значимості в цьому випадку - це ймовірність відхилення нульової гіпотези, тоді як вона правильна. Якщо ймовірність помилки позначити α , то ймовірність правильного рішення $(1-\alpha)$. Чим менше α , тим більша впевненість в прийнятті правильного рішення (нульова гіпотеза H_0 прийнята). Якщо H_0 істинна і H_0 прийнята – то рішення прийняте правильне, а якщо H_0 відхилена – то трапляється помилка 1-го роду.

2. Помилка 2-го роду - це помилка прийняття нульової гіпотези, якщо вона неправильна. Рівень значимості в цьому випадку - це ймовірність прийняття нульової гіпотези, тоді як вона неправильна. Ймовірність помилки 2-го роду це ймовірність прийняття альтернативної гіпотези (нульова гіпотеза H_0 відхилена). Якщо H_0 хибна і H_0 прийнято – то це помилка 2-го роду, а якщо прийнято H_1 – то рішення прийнято правильно.

У практиці статистичного аналізу прийнято три рівні статистичної значимості: $\alpha = 5\%$; $\alpha = 1\%$ і $\alpha = 0,1\%$. Саме нижчий рівень значимості взято для визначення суттєвості окремих об'єктів обліку, що відносяться до активів, зобов'язань і власного капіталу підприємства, де за орієнтовний поріг суттєвості приймається величина у 5 % від підсумку відповідно всіх активів, всіх зобов'язань і власного капіталу. Вважаємо таку практику прийнятною для інтегрованої звітності, як найбільш розроблену.

Отже, суттєвість інформації в інтегрованій звітності, за умов відповідності рівню статистичної значимості, забезпечує етичність поведінки тих, хто її визначає та правильність прийняття рішень потенційних користувачів.

Список використаної літератури:

1. Безверхий К. В. Принцип суттєвості та його практична реалізація в інтегрованій звітності корпоративних підприємств / К. В. Безверхий // Науковий вісник Національної академії статистики, обліку та аудиту. 2018. № 3. С. 16-34
2. Макаренко В. Ю. Визначення суттєвості як провідного принципу формування інтегрованої звітності / Макаренко В. Ю. // Бізнес Інформ. 2018. № 3. С. 247–251
3. Щодо суттєвості у бухгалтерському обліку і звітності. Лист Мінфіну від 29.07.2003 р. № 04230-04108. – URL: <https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/v4108201-03>.